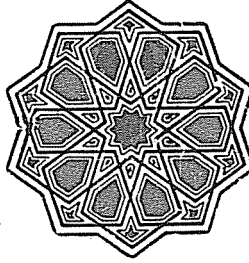

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXII

TÜRKİYE'DE DEFTER VE DERGİ BİÇİMİNDE FASIL YAYINLARI

1875 - 1976

Doç. Dr. Gültekin ORANSAY

Hepsi de aynı makamda olmak üzere peşrev, kâr, beste, ağırsemai, şarkı, yürüksemai, sazsemai ve oyunhavasından bireşen *fasıl*, geleneksel Türk sanat musikisinin kalıplaşmış sıralama ve seslendirme düzeni olduğu için 19. yüzyılda yazılan nota defterleri gibi 1875 yöresinden günümüze değin yayınlanmış nota defter ve dergileri de çoğunlukla fasıl sıralanışı içinde düzenlenmiştir. Yayınlanan defter ve dergilerde fasıl kavramı kimi yerde en dar anlamıyla iki beste ve birer ağır semai ile yürüksemaiden bireşme *hanende fasıl* olarak kullanılmış¹, kiminde bu dört parçaya birer de peşrev ve sazsemai eklenmiş², ama çoğunlukla şarkı ve oyunhavalarıyla tam bir fasıl oluşturulması yeğlenmiştir. Böylece yalnız 3 yaprak tutan pek kısa yayınların³ yanısıra çoğunlukla 16-20 yapraklık, özel durumlarda 40, 48 ve hatta 56 yapraklık⁴ fasıllar ortaya çıkmıştır. Fasıllar genellikle yalnız ezgisel çizginin notası biçiminde verilmiş, yalnız en eski basımlarda⁵ çokseslendirilmiş fasıllar piyano yazısı ile yayınlanmıştır. Yayıncıların çoğu (16 yayıncı) her biri tek bir fasla ayrılmış fasıl defterlerini yeğlemiş, ancak üç ya-

1 Sözelimi İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı Türk Musikisi Klasikleri IV. cildinde (1943) nevabuselik fash.

2 İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı Türk Musikisi Klasikleri III. ve IV. kitaplarında (1943) sababuselik, acembuselik, muhayyerbuselik ve şehnazbuselik fasılları gibi.

3 Dört parçalık rahatülervah fash İstanbul Belediye Konservatuvarı Neşriyatı'ndan 17. defterde (1956) 3 yaprak tutar.

4 Bildiğimiz en uzun fasıllar İstanbul Belediye Konservatuvarı Neşriyatı'ndan 21. defterdeki Hicaz Fash (49,5 yaprak) ile Marmara Basımevi Neşriyatı'ndan Hüzzam Fashdır. (56,5 yaprak).

5 Bk. İsmet Süleyman Yayın Fasil Defteri (1292) ve Notacı Emin'in Yazdığı Fasil Defterleri (1293).

yıncı⁶ arkaarkaya birkaç fasıl veren fasıl dergileri yayınlamayı denemişlerdir. Bir fasıl defterinde iki fasla yer verildiğine tek bir durumda raslanır: İstanbul Belediye Konservatuvarı Neşriyatı'ndan 17. defterde (1956). Ayrıca yaprak nota dizilerinin fasıllar oluşturacak yolda düzenlendiğine raslanırsa da⁷ konumuz dışındadırlar.

Türkiye'de nota basımcılığının başladığı 1875 yöresinden bu yana yayınlanmış olan 190 kadar fasıl defterinden devlet kitaplıklarında ençok bir düzüne kadarı bulunmaktadır⁸. Ayrıca M. Seyfettin Özege'nin Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu (1971'denberi üç cilt) ve devletin Türkiye Bibliyografyası (1928'denberi) gibi temel başvurma kitaplarında künyesi verilmiş fasıl defter ve dergilerinin sayısı da daha kabarık değildir⁹. Aşağıda yayıncılara ve yayınlanmış sırasına göre düzenlenmiş olan liste bu konuda ilk deneme olduğundan elbet eksikleri olacaktır. Bununla birlikte Türk Küğ Belgeligi'nde¹⁰ bulunan ve çeyrek yüzyılı aşkın bir derleme çalışmasının ürünü olan belge ve bilgilerle dayanan bu listedeki eksiklerin gene de yüzde onu geçmeyeceğini sanıyorum. Listede sayfa (yüz) sayısı verilmiş yayınlar görebildiklerimdir. Geriye kalan fasıl defter ve dergileri, varlıkları çeşitli duyuruların ve ipuçlarının değerlendirilmesiyle saptanabilenlerdir:

I. İsmet Süleyman Yayını Fasıl Defteri

Saptıyabildiğimiz tek nüshası Rauf Yekta Beğ'in kitaplarıyla birlikte Süleymaniye Kütüphanesi'ne bağışlanmış bulunmaktadır:

6 Bunlar Raşidoğlu İsmail Hakkı'nın Mahzen-i Esrar-ı Musiki'si (1313), Udî Samî Beğ'in Osmanlı Musiki Dosyası (1910-1914) ve İstanbul Belediye Konservatuvarı'nın Türk Musikisi Klâsikleri dizisinden III. ve IV. ciltlerdir (1943).

7 Başlıcaları Maarif Nezareti Musiki Encümeni'nin Musiki Mecmuası, Darü'l-Elhan'ın (sonra İstanbul Belediye Konservatuvarı) 180 sayılı yaprak nota dizisi ve günümüzde yayınlanmakta olan Kubbealtı Mûsikî Enstitüsü Nota Neşriyatı'dır.

8 Sözelimi Ankara'daki Millî Kütüphane ile İstanbul'daki Bayazıt Genel Kitaplığı gibi devlet nüshalarını içeren kitaplıklarımızda bile fasıl defterlerinin sayısı bir elin parmaklarıyla sayılacak kerte azdır.

9 Sözelimi Özege'nin Katalog'undaki ilk onikibin künye içinde yalnızca iki fasıl dergisi görülür.

10 Derleme çalışmaları 1947 yılında başlayan Türk Küğ Belgeligi (Turkish Music Archives) 1963'te kamuya açık bir kuruluş biçimine girmiştir. Burada toplanmış nota ve kitaplardan yararlanmak isteyenler yazıyla Basmahane PK 75-İzmir adresine başvurmalıdır.

- [1] *Rast Fashına Mahsus Notadır. Maarif Nezaret-i Celilesi'nin ruhsat-ı resmiiyesiyle birinci defa olarak İstanbul'da Sultan Hamamı civarında Yeni Cami-i şerif zokağında kâin Hakkâk Dellalyan'ın iki numrolu litografhanesinde tab ü temsil olunmuştur. Sene 1292 (? 1875), fiatı iki çaryek sîn mecdiyyedir. 15 yüz*

II. Notacı Emin'in Yazdığı Fasil Defterleri

Sonraki yıllarda kendi adına 350 kadar yaprak nota yayımlıyacak olan Notacı Hacı Emin Efendi'nin kendine özgü yazısını 1293 h (1876) yılında yayımlanmış bir fasıl defterinde bulmaktayız:

- [2] *Fenn-i Musikîden Rast Fashına Mahsus Piyano Notasıdır. Sene 1293 h (1876), 30 yüz*

III. Mahzen-i Esrar-ı Musikî

Raşidoğlu Muallim İsmail Hakkı Beğ'in ömrünün sonunadek kıvançla "Mahzen-i Esrar-ı Musikî Sahibi" diye imza atmasını sağlıyan ünlü fasıl dergisinden devlet kitaplıklarında tek bir nüsha görülebilmıştır: Şerif Muhittin Targan'ın Süleymaniye Kütüphanesi'ne bağışlanmış kitapları arasından çıkan dağılmış nüsha:

- [3] *Mahzen-i Esrar-ı Musikî, yahud Taganniyyat-ı Osmaniyye. Cüz-i evvel, forma 1. Mürettibi Müezzinan-ı hazret-i şehriyârden İsmail Hakkı. Maarif-i Umumiyye Nezaret-i celilesinin fi 24 ağustos 1313 (5 eylül 1897) tarih ve 382 numrolu ruhsatnamesile Alem Matbaası'nda tab olunmuştur. Fi pare 60. (5. yüzde rast, 89. yüzde ısfahan fasılları başlar, 152. yüzde evc fashına başlanacağı duyurulursa da elimizde bundan sonrası yoktur.)*

- [3 b] *Mahzen-i Esrar-ı Musikî, yahud Taganniyyat-ı Osmaniyye, Zeyl I, Mürettibi müezzinan-ı hazret-i şehriyârden İsmail Hakkı. Maarif-i Umumiyye Nezareti celilesinin fi 14 teşrinievvel 1313 (26 ekim 1897) tarih ve 454 numrolu ruhsatnamesiyle Alem Matbaası'nda tab olunmuştur. Fiatı maktu gurus 22; 16 yüz*

IV. Ayine-yi Musikî Fasil Defterleri

Kimliğini bilmediğimiz bir Halil Beğ'in yayınladığı Rast Fash, daha sonra Servişen Matbaası'nın yayınladığı suzinak ve nihavend defterleriyle aynı düzeni gösterdiğinden hepsini birden Rast Fash'ın

kapagında görülen Ayine-yi Musiki başlığı altında toplamak uygun düşmektedir:

- [4] *Ayine-yi Musikî, Rast Fash. Nâşiri Halîl Beğ. Bi'l-umum ince sazlar ile piyano için münteheb şarkılardan müretteb nota mecmuasıdır Mürettebleri bestegâr Rıza Beğ, kemanî-i şehîr Aga, nota ve keman muallimi Garbis Efendi. Matbaa-yı Onnik Mukosyan*¹¹. Dörtrenkli kapak içinde 20 yüz
- [5] *Umum sazlar ve piyano için alafranga nota ile alaturka şarkı mecmuası: Suzinak Fash. Taksim, pişrev, sazsemaisi, beste, ağırsemai, yürüksemai ve 12 aded şarkı. Mürettibi Garbis Efendi. Maarif Nezaret-i celîlesinin 464 numrolu ve 22 şevval 318 ve 31 kânun-ı sanî 316 (13 Şubat 1901) tarihli ruhsatnamesiyle. Tab'ü neşri Hakkâk Servişen Matbaası, İstanbul. Dörtrenkli kapak içinde 20+2 yüz, 10 guruş*
- [6] *Nihavend Fash, 24 yüz*

V. Şamh Selim Fasil Dizisi

Rumî 1317 (1901) yılında yaprak nota olarak peşrev ve sazsemaileri yayınlamaya başlayan Udcu Şamh Selim, doksan kadar yaprak nota yayınladıktan sonra kanto ve fasıl defterleri de bastırmaya başlamış, bunları önce genel dizi içinde saymış, daha sonra fasıl defterlerini ayrı bir dizi içinde toplamıştır:

AA: Genel dizi içinde sıralanarak yayınlanan defterler

- [7] 1a *Rast Fash* (22 parça notadan müretteb)¹² (genel dizilişte 91)
- [8] 2a *Uşşak Fash* (37 parça)¹² (genel dizilişte 92)
- [9] 3a *Hicaz Fash* (37 parça)¹² (genel dizilişte 93)
- [10] 4 *Karcıgar Fash*, 48 yüz (31 parça)¹³ (genel dizilişte 94)

¹¹ Onnik Mukosyan'ın sonradan Osman Mükerrerrem adını aldığı, Onnik Mukosyan Matbaasıyla Servişen Matbaası'nın aynı basımevi olduğunu sanıyorum. Bu konuda ayrı bir araştırma yapılırsa nota basımcılığımızın karanlık bir yönü aydınlığa kavuşacaktır.

¹² Hüzzam Fash'nın 48. yüzünde sırasıyla rast, uşşak ve hicaz fasıllarının içindeki parçalar sayılmıştır.

¹³ Karcıgar Fash'nın 48. yüzünde "İhtar! İşbu musiki fasıllarının şimdiye kadar: rast, uşşak, hüzzam, hicaz fasılları neşr olunmuştur. Suznak der-dest-i tabdır." denmektedir.

[11] 5 *Der Fasl-ı Hüzzam*; 2 [9] parça notadan müretteb tam bir fasıldır. 48 yüz, 5 guruş¹⁴ (genel dizilişte 95)

[12] 6a *Suznak* (25 parça genel dizilişte 96)

[12a] 2b *Uşşak*, 48 yüz, Galata'da Karacaoğlu Matbaası'nda^{14a}

AB: Tek renkli kapak içinde yayımlananlar

[13] 7 *Nihavend*, 32 yüzde 24 parça (mavi kapaklı) 5 guruş

[14] 2c *Uşşak*, 34 yüzde 18 parça (mavi kapaklı) 5 guruş

[15] 6b *Suznak*, 24 yüzde 15 parça, (yeşil kapaklı) 5 guruş

AC: İki renkli kapak içinde yayımlananlar

[16] 8 *Hicazkârkürdî*, 32 yüzde 24 parça, 5 guruş

[17] 1b *Rast Fasl*, 32 yüzde 22 parça, 5 guruş¹⁵

[18] 9 *Hüseynî*, 5 guruş

[19] 3b *Hicaz*, 32 yüzde 19 parça, 5 guruş, Matbaa-yı Karacaoğlu¹⁶

AD: Cumhuriyet döneminde yayımlananlar

[20] 3c *Hicaz Fasl*, 16 yüzde 13 parça

[21] 2d *Uşşak Fasl*, 16 yüzde 13 parça, 20 guruş

VI. Osmanlı Musiki Dosyası

Udi Samî Beğ'in (1874-1939) 1910 ile 1914 yılları arasında onbeşgün-debir yayınladığı formalar (tanesi 15 guruş) fasıl düzeni gösterir. Her formanın önkapak içinde yinelenen açıklaması şöyledir: "İki kısımdan mürekkebe olan işbu eserin birinci kısmını teşkil eden bayatlaraban, sultanî yegâh, şehnazpuselik, neva, rast, sazkar, irak, uşşak, müstear, gerdaniyye, hicaz, ferahfeza, dügâh, ısfahan, yegâh, hüseyinîaşiran, ni-

14 Kapağında "defter 5" denmiştir.

14a Bu uşşak faslının 1. yüzündeki duyuruya göre ilk 6 defter yayımlanmış, "nihavend ve hicazkârkürdî der-dest-i tabdir".

15 Aslında 7. defter (nihavend) için basılmış iki renkli kapağı kara baskıyla "Rast Fasl" eklenerek kullanılmıştır.

16 9. defter (hüseynî) için basılmış iki renkli kapağa kırmızı üstbaskıyla "Hicaz" kelimesi eklenmiş, "hüseynî"nin üstü kapatılmıştır.

havend, muhayyer, hisar, suzidilara, hicazkâr fasıllarını ve her faslın pişrev ve sazsemâisi besteleriyle beste semâileri ve mûntehab şarkılarından mürekkeb ve her forması sekiz kebir sahifeyi hâvi olarak pey-der-pey forma-forma mevki-i intişara vaz ile bunu müteakiben karie-yi muhtermeden göreceğim teşvîk ü terğib üzerine diger ikinci kısmına da forma-forma devam edeceğimi arz ederim.”

- [22] *Osmanlı Musikî Dosyası. Asar-ı Nefîse-yi Atîke ve Cedideyi Hâvi Nota. Sahib ve naşiri Şark Musikî Cemiyeti hey'et-i talimiyyesinden Udi Samî.*

VII. Musikî-yi Osmanî Cemiyeti Fasıl Defterleri

1908 Meşrutiyeti'nden sonra Şehzadebaşı'ndaki Fevziyye Kıraathanesi üzerinde Musikî-yi Osmanî Cemiyeti'ni kuran, daha sonra Koska'da Şeyh Şamil Efendi Konağı'nda “Osmanlı Musikî Mektebi”ni yöneten Raşidoğlu Muallim İsmail Hakkı Beğ (1866-1927) derneğin ve okulun yayını olarak bir dizi de fasıl defteri yayınlamıştır. Görebildiklerimiz:

- [23] *Musikî-yi Osmanî Cemiyeti tarafından neşr edilen Şehnaz Fash. Numro 1. Reis: Mahzen-i Esrar-ı Musikî mürettibi İsmail Hakkı. Galata'da Şahsuvar zokağında Soma Matbaası'nda tab olunmuşdur. 16 + 4 yüz, 5 guruş*
- [24] *Musikî-yi Osmanî Cemiyeti tarafından neşr olunan Buselik Fash. Numro 3. Reis: Mahzen-i Esrar-ı Musikî mürettibi İsmail Hakkı. Aleksandros Numizmatides ve Şürekâsı. ? 16 yüz*
- [25] *Saba Fash. Mülkümüzde mevcud yegâne Osmanlı Musikî Mektebi ders nazırı ve hey'et-i umumiyye muallimi İsmail Hakkı Beğ. Numro 17, sene 1326 h (1908) 15 yüz, 5 guruş*

VIII. Nuhbe-yi Elhan Fasıl Defterleri

Bayazid'da Darü'l-Hayr-ı Âli kurbunda 18 numroda “Şam Mağazası”ni açan “Şamlı İskender ve Tefik Bıraderler” ünlü Şam udlarını sattıktan başka cebe girecek boyutlarda ve “Nuhbe-yi Elhan” başlığıyla çeşitli notalar da yayınlamaya başlamışlardı. Çeşitli makamlarda 92 peşrev ve sazsemâisi sunan “Nuhbe-yi Elhan Peşrev ve Sazsemâileri”

başlıklı defterin¹⁷ 199. yüzünde 7 fasıl defterinin içindekiler sayılmakta, ikişer fasıl defterinin 7, altısının 15 guruşa satıldığı bildirilmektedir:

- [26] *Nuhbe-yi Elhan Rast Fashı*, 28 parça
- [27] *Nuhbe-yi Elhan Mahur Fashı*, 23 parça
- [28] *Nuhbe-yi Elhan Nihavend Fashı*, 26 parça
- [29] *Nuhbe-yi Elhan Hicazkâr Fashı*, 22 parça
- [30] *Nuhbe-yi Elhan Suzinak Fashı*, 22 parça
- [31] *Nuhbe-yi Elhan Karcıgar Fashı*, 21 parça
- [32] *Nuhbe-yi Elhan Hüseyinî Fashı*, 23 parça

IX. Leon Karagöz Yazısı Fasil Defteri

Arap harflarıyla "Nota hattatı Karagöz Gedikpaşa", Fransız yazısıyla "Autographie L. Karaguez. Guedik-Pacha" imzası Şamlı İskender ve Tefvik Biraderler'in bir Nuhbe-yi Elhan defterinde görülen bir hattat Türk Küğ Belgeligi'ndeki her iki nüshası da kapaksız olan bir suzidil faslımı da yazmış, 1. yüzünün dibine "Nota hattatı Leon Karagöz-Gedik Paşa" biçiminde imza atmıştır:

- [33] *Suzidil Fashı*, 16 yüz

X. İskender Kutmanî Fasil Defterleri

1930'larla kullandığı başlıklı yazışma kâğıtlarında işyerinin kuruluşunu kimi yerde 1894, kimindeyse 1897 olarak gösteren Şamlı İskender Kutmanî¹⁸ önce kardeşiyle birlikte çalışıp Nuhbe-yi Elhan dizisini yayınladıktan sonra 1915 yöresi Bayazıt'ta Maliye Nezareti karşısındaki ünlü mağazasını¹⁹ açarak "Müntehabat" başlığıyla çok geniş

17 Nuhbe-yi Elhan Peşrev ve Sazsemaileri cildinde Kemeñceci Vasilâki (1845-1907) için 26. yüzde "müteveffâ" denmesine, buna karşılık 4, 6, 18, 25, 28, 48, 65, 66, 116 ve 154. yüzlerde 10 kez anılan Kemanî Tatyos Keseryan'a (1858-1913), 71. yüzde Usta Nikolaki'ye (ölm. ?1915) ve 194. yüzde Tanburî Cemil Beğ'e (1871-1916) "müteveffâ" yada "merhum" denmesine bakılırsa bu cilt 1907-1913 arasında, yedi fasıl defteri de bu ciltten önce basılmış olmalıdır.

18 Arap harflarıyla Kazmanîzade Şamlı İskender, latin harflarıyla Kutmanîzade Şamlı İskender, soyadı yarasından sonra İskender Kutmanî olarak imza atmıştır.

19 İskender'in oğlu Ferit Kutmanî'nin de ölmesinden sonra 20 Eylül 1967 günü Haçik ve Dikran Oner'e devredilen mağaza istimlakle uğradığından 1976 yazı boşaltıldı.

bir nota yayını çalışmasına girişti. 1875'ten buyana gelmiş-geçmiş nota yayıncılarının en süreklisi ve en verimli olan Şamlı İskender'in çeşitli dizileri arasında bir de 40 makamdan birer fasıl ile bir köçekçe takımından bireşen 41 defterlik fasıl dizisi bulunmaktadır:

AA türü kapakla (1-15)

- [34] 1 *Suzinak*, 32 yüzde 22 parça²⁰
 [35] 2a *Nihavend*, 32 yüzde 22 parça
 [36] 3a *Uşşak*, 32 yüzde 23 parça
 [37] 4 *Karcıgar*, 32 yüzde 22 parça²¹
 [38] 5a *Kürdilihicazkâr/Hicazkârkürdi*, 32 yüzde 20 parça
 [39] 6a *Hicaz*, ? 32 yüz²²
 [40] 7a *Hüzzam/Hüzzam Fashı*, 32 yüzde 22 parça
 [41] 8a *Hüseynî*, ? 32 yüz
 [42] 9 *Saba*, 32 yüzde 27 parça²²
 [43] 10a *Hicazkâr/Hicazkâr Fashı*, 32 yüzde 27 parça²³
 [44] 11a *Mahur*, 32 yüzde 27 parça²⁴
 [45] 12a *Acemaşîran/Acemaşîran Fashı*, 32 yüzde 28 parça²²
 [46] 13a *Şetaraban Fashı/Şedaraban Fashı*, 32 yüzde 28 parça²²
 [47] 14 *Yegâh*, 32 yüzde 29 parça²²
 [48] 15 *Ferahnak Fashı*, 32 yüzde 28 parça^{22,25}

20 İçkapağında "Müntehabat-ı Elhandan numro 3", dışkapağındaysa lâstik damgayla "1" yazılıdır.

21 Dışkapağı üstüne sonradan lâstik damgayla "4" basılmıştır.

22 Kapakların iç ve dış baskılarının birbirini tutmadığı, bu yüzden önkapak üstüne etiketle fasıl adının yapıldığı görülmektedir. Sözgelimi Hicaz (6a) kabı içine Şedaraban (13a) yada Yegâh (14), Saba kabı içine Ferahnak (15), Yegâh (14) kabı içine Acemaşîran (12a) takılmış, bununla birlikte Yegâh (14) kabı içine Yegâh da raslamıştır.

23 Hicazkâr (belki bir önceki Hüseynî) Fashı'ndan başlayarak o zamana değin boş bırakılmış olan kapak içleri dizgiyle doldurulur. İskender Kutmanî'nin sonradan 9. defter saydığı Hicazkâr Fashı'nın içkapağında "defter 10" yazılıdır.

24 İçkapağında "defter 11" yazılıdır. 9. defterin (hicazkâr) 32. yüzünde verilen listede ilk onbir defter karışık sırayla sayılmıştır: suzinak (1), nihavend (2), uşşak (3), karcıgar (4), hicaz (6), hüzzam (7), hicazkâr (9), kürdilihicazkâr (5) hüseyinî (8), saba (10), mahur (11).

25 İçkapağında "numro 15" yazılıdır. 14. defterin (Yegâh) arkakapağı içindeki listede artık doğru sırasıyla ilk onbeş defter sayılmıştır. "Şimdiye kadar neşr olunan fasıllar suzinak, nihavend, uşşak, karcıgar, kürdilihicazkâr, hicaz, hüzzam, hüseyinî, hicazkâr, saba, mahur, acemaşîran, şetaraban, yegâh ve ferahnak... Bu fasılların beheri kırk gurguşdur."

AB türü kapakla (16 - 30)

- [49] 16 *Acemkürdî/Der Fasl-ı Acemkürdî*, 32 yüzde 27 parça²⁶
- [50] 17 *Tahirpuselik Fash/Der Fasl-ı Tahir Puselik* (1337/1921), 32 yüzde 26 parça²⁷
- [51] 18 *Bestenigâr Fash* (1337/1921), 32 yüzde 26 parça²⁸
- [52] 19a *Rast Fash* (1338/1922), 32 yüzde 25 parça
- [53] 20a *Muhayyer Fash*, 32 yüzde 27 parça
- [54] 21 *İsfahan Fash*, 36 yüzde 25 parça
- [55] 22a *Suzidil Fash*, 32 yüzde 25 parça
- [56] 23a *Köçekçe Birinci ve İkinci Takım/Köçekçe, Birinci Takım, 13 Raks Havasını Muhtevidir* (32. yüzde: 30 haziran 922), 32 yüz
- [57] 24 *Şevkefza/Şevkefza Fash*, 32 yüzde 26 parça
- [58] 25a *Ferahfeza, ?* 32 yüz
- [59] 26 *Müstear/Müstear Fash*, 32 yüzde 25 parça
- [60] 27 *Dügâh Fash*, 32 yüzde 25 parça
- [61] 28 *Evc Fash*, 32 yüzde 23 parça
- [62] 29 *Şehnaz Fash*, 32 yüzde 29 parça
- [63] 30 *Sultanîyegâh Fash*, 32 yüzde 29 parça

AC türü kapakla (31-36)

- [64] 31 *Tarzınevî Fash*, 32 yüzde 28 parça
- [65] 32 *Hüseyinâşîran Fash*, 35 yüzde 27 parça
- [66] 33 *Hisarbuselik Fash*, 32 yüzde 28 parça
- [67] 34 *Sabazemzeme Fash*, 32 yüzde 24 parça

26 İçkapakta "numro 16"

27 15. Defterin (Ferahnak) arkakapağı içindeki listede onbeş defter 14. Defterdeki gibi sayılmış (bk. yukarda 6. çkma), sonra "acemkürdî, tahirpuselik fasılları olub her dört ayda bir de evc, puselik, hüseyinâşîran, şevkefza, suzidil, ferahfeza, sultanîyegâh, acempuselik, segâh, İsfahan, nişaburek, hicaz-ı humayun, rast, bestenigâr fasıllarından birer danesi neğr olunacaktır." denmiştir. Bu listedekilerden acembuselik ve hicaz-ı humayun hiçbirzaman yayımlanmamış, ötekiler 28., 40., 32., 24., 22., 25., 30., 36., 21., 35., 19., ve 18. defter olarak çıkmıştır.

28 İçkapakta "numro 18", dışkapaktaysa lastik damgayla "17" yazılıdır.

[68] 6b *Hicaz Fashı, ikinci tab'ı*, (48. yüzde: 30 nisan 1924), 48 yüzde 32 parça

[69] 13b *Şedaraban Fashı, ikinci tab'ı*, 47 yüzde 42 parça

AD türü kapakla (37-42) [Feniks Matbaasının'da]

[70] 35 *Nişaburek Fashı*, 32 yüzde 25 parça

[71] 36 *Segâh Fashı*, 40 yüzde 26 parça

[72] 37 *Evcara Fashı*, 32 yüzde 23 parça

[73] 3b *Uşşak Fashı, ikinci tab'*, 47 yüzde 39 parça

[74] 8b *Hüseyinî Fashı, ikinci tab'*, 48 yüzde 36 parça

[75] 19b *Rast Fashı, ikinci tab'*, 40 yüzde 32 parça

AE türü kapakla (43)

[76] 38 *Neveser Fashı* (1925), 32 yüzde 21 parça

AF türü kapakla (44-47)

[77] 39 *Nikriz Fashı* (1926), 40 yüzde 39 parça

[78] 40 *Buselik Fashı* (1926), 48 yüzde 35 parça

[79] 10b *Saba Fashı, ikinci tab'*, (1926) 48 yüzde 39 parça

[80] 25b *Ferahfeza Fashı, ikinci tab'ı* (1926), 48 yüzde 34 parça

AG türü kapakla (48-49)

[81] 5b *Kürdili Hicazkar* (1927) 56 yüzde 47 parça

[82] 22b *Suzidil Fashı, ikinci tab'*, 40 yüzde 32 parça

[83] 41 *Bayatıaraban Fashı*, 32 yüzde 27 parça

[84] 7b *Hüzzam Fashı, ikinci tab'ı*, 56 yüzde 44 parça

AH türü kapakla (50)

[85] 11b *Mahur Fashı*, ikinci tabı, 27 parçadan mürekkeptir, 32 yüz

BA türü kapakla (51)

[86] 6c *Hicaz Fashı*, 48+2 yüzde 31 parça, 40 kuruş

BB türü kapakla (52-57)

- [87] 5c *Fasıl: Kürdili Hicazkâr*, 24 eser, 32 yüz
 [88] 6d *Fasıl: Hicaz*, 20 eser, 32 yüz
 [89] 7c *Fasıl: Hüzzam*, 25 eser, 32 yüz
 [90] 8c *Fasıl: Hüseyini*, 28 eser, 32 yüz
 [91] 11c *Fasıl: Mahur*, 31 eser, 32 yüz
 [92] 23b *Karcıgar Köçekçe Takımı*, 31 yüz

BC türü kapakla (58-60)

- [93] 2b *Fasıl: Nihavent*, 26 eser, 32 yüz
 [94] 12b *Fasıl: Acem Aşiran*, 26 eser, 32 yüz
 [95] 19c *Fasıl: Rast*, 24 eser, 32 yüz

BD türü kapakla (61)

- [96] 11d *Fasıl: Mahur*, 27 eser, 32 yüz

BE türü kapakla (62)

- [97] 3c *Fasıl: Uşşak*, 24 eser, 32 yüz

BF türü kapakla (63)

- [98] 20b *Fasıl: Muhayyer*, 27 eser, (1959), 32 yüz

XI. Arşak Çömlekçiyan Fasıl Defterleri

Udi Arşak Efendi ("Çömlekçiyan"; 1880-1930) yaşamının son yıllarında İstanbul'un Uzunçarşibaşı'nda Örucüler'de Kuşakçı Hanı'nda nota yayıncılığına başlayarak daha sonra Uzunçarşibaşı'nda Ca'feriyye Hanı'nda 11 numroda, 1924'ten başlayarak Bayazıt 123 numroda 12 makamdan birer fasıl defteri yayınladı, bunlardan ikisini ikinci bir kez düzenleyip bastırdı²⁹, 1925 yöresi elinde kalan notaları Onnik Zadoryan'ın İstikamet Musiki Mağazası'na devretti³⁰:

²⁹ Yılmaz Öztuna 12. defter olan Karcıgar Fash'ını ve 4. defter olan Ferahnak Fash'ının iki kez basıldığını bilmediğinden 14 yerine 12 defter gösterir (Türk Musikisi Ansiklopedisi (1969) I.72).

³⁰ Çömlekçiyan'ın Fasıl Defterleriyle Zadoryan'ınkiler iki ayrı dizi oluşturduğu halde Yılmaz Öztuna'nın Türk Musikisi Ansiklopedisi'nde (I.72 ve II.115) Çömlekçiyan fasıllarını Zadoryan tarafından basılıp yayınlanmış gibi göstermesi yanlıştır. Nitekim defter sayısını I.72'de 12, II.115'te 21 olarak göstermesi de aynı yanlılığın sonucudur.

- [99] 1a *Rast Fash* (1. baskı), 64+4 yüz³¹
 [100] 2 *Hüzzam Fash*, 80 yüz, 100 guruş³¹
 [101] 3 *Hicaz Fash*, 96 yüz, 120 guruş³¹
 [102] 4a *Ferahnak Fash* (1. baskı), 32 yüz, 60 guruş³¹
 [103] 5 *Acemaşiran Fash*, 32 yüz, 70 guruş³¹
 [104] 6 *Hüseynî Fash*, 64 yüz, 100 guruş³²
 [105] 7 *Uşşak Fash*, 96 yüz, 120 guruş³³
 [106] 8 *Kürdilihicazkâr Fash*, 80 yüz, 120 guruş³³
 [107] 9 *Suzinak Fash* (25 nisan 1922), 48 yüz, 60 guruş
 [108] 10 *Nihavend Fash*, 48 yüz, 60 guruş³⁴
 [109] 11 *Hicazkâr Fash* (1 şubat 1339/1923), 48 yüz, 60 guruş³⁵
 [110] 1b [*Yeni*] *Rast Fash* (2. baskı; 1 şubat 1340/1924), 64 yüz, 100 guruş³⁵
 [111] 4b *Ferahnak Fash* (2. baskı; 1 haziran 1340/1924), 32 yüz, 60 guruş³⁵
 [112] 12 *Karcıgar Fash* (1 haziran 1341/1925), 80 yüz, 120 guruş³⁵

XII Onnik Zadoryan Fasil Defterleri

Istanbul'da "Mülga Maliye karşusunda 22 numro"da açtığı İstikamet Musikî Mağazası'nda yaprak notalarla birlikte fasıl defterleri de yayınlamaya başlayan Udeu Onnik Zadoryan, daha sonra kendi dizisinin

31 İlk beş defterin kapağında "birinci defter", "ikinci defter", "üçüncü defter", "dördüncü cild" ve "beşinci defter" oldukları belirtilmiş, ayrıca ilk üçüne "cild 1" kaydı eklenmiştir. Anlaşıldığına göre Çömlekçıyan her makamda birden çok fasıl defteri yayınlamayı tasarlamış, hatta bunu ilk rast defterine göre pek değişik olan "Yeni" Rast Fash'yla bir bakıma gerçekleştirmeyi başarmıştır.

32 Hüseyinî Fash'ın arka kapağında ilk altı defterin sıralanışı doğru olarak verilmiştir.

33 Kürdilihicazkâr Fash'ın 80. yüzündeki duyuruya göre sıralanmıştır.

34 Nihavend Fash'ın arka kapağındaki duyuruya göre sıralanmıştır. Bu duyuruda yayımlanmış defterler sayılırken 8. defter (Kürdilihicazkâr) önce yanlışlıkla unutulmuş, sonra satırın üstündeki boşluktan yararlanılarak acemaşiran'ın üstüne yazılmıştır. Bu yüzden daha sonra 11. defterin (Hicazkâr) arka kapağında yayımlanmış defterler anılırken kürdilihicazkâr acemaşirandan sonra 6. sıraya yazılarak yanlışla düşünülmüş, bu yanlış 1b ve 4b'de sürdürülmüştür.

35 11, 1b, 4b ve 12 üzerlerindeki tarihlere göre dizilmiştir. Bu sıra arka kapaklardaki duyurulara da uymaktadır.

yanısına Çömlekçiyan'ın fasıl defterlerini de devralıp sattı, bu arada dükkânını 1926 yöresi Vezneciler'de numro 45'e taşıdı³⁶. Yayınladığı fasıllar 22 tane olmakla birlikte 17 ve 20 sırasayılarını ikişer deftere verdiğinden 1'den 20'ye dek sırasayılanmışlardır:

Zadoryan fasıl defterlerinin yayımlanmış sırası:

- [113] 1 *Hicaz Fash*³⁷
 [114] 2 *Hüseyinî Fash* (1340/1924), 48 yüzde 31 parça^{37,38}
 [115] 3 *Acemaşiran Fash* (1340/1924), 32 yüzde 23 parça^{37,38,39}
 [116] 4 *Uşşak Fash*^{37,39}
 [117] 5 *Segâh Fash* (1341/1925), 48 yüzde 27 parça^{37,40}
 [118] 6 *Sultanîyegâh Fash*^{37,40}
 [119] 7 *Hicazkâr Kürdî Fash*, 48 yüzde 41 parça^{37,41}
 [120] 8 *Karcıgar Fash*, 48 yüzde 37 parça^{37,41,42}
 [121] 9 *Nihavend Fash*^{42,43}

36 Yılmaz Öztuna "Türk Musikisi Ansiklopedisi"nde (II. 115) "Dükkânı Çenberlitaş'ta idi, 1950'de kapandı" derse de bu bilgi fasılları yayınladığı süre için geçerli olamaz, 1927' yedek yayınlarında hep Bayazîd yöresindeki adreslerden birini vermiştir.

37 Hüseyinî Fash'nun önkapak içindeki "İfade-yi Meram"ında "neşr edilenler hicaz ve işbu hüseyinî fash" olarak gösterilir. 3. Defterde acemaşiran ve sonraki her yeni defterle birlikte o defterin adı da bu diziyeye eklenir. Fakat hicazkârkürdî defterde "neşredilen hicaz, hüseyinî, acemaşiran, uşşak, segâh, sultanîyegâh fasılları" sayılmış, hicazkârkürdînin eklenmesi unutulmuştur. Bu yüzden Karcıgar Fash'nun "İfade-yi Meram"ında da "neşr edilen hicaz, hüseyinî, acemaşiran, uşşak, segâh, sultanîyegâh ve karcıgar" sayılmakta, demek 7. defter olan hicazkârkürdî atlanmaktadır.

38 Hüseyinî Fash önkapak içindeki "İfade-yi Meram"a göre Hüseyinî 2nci, Acemaşiran 3 üncü numrudur.

39 Acemaşiran Fash önkapak içindeki "İfade-yi Meram"a göre Acemaşiran 3 üncü, Uşşak 4 üncü numrudur.

40 Segâh Fash'nun önkapak içindeki "İfade-yi Meram"a göre Segâh 5 inci, Sultanîyegâh 6nci numrudur.

41 Hicazkârkürdî Fash'nun arkakapağı içindeki "İfade-yi Meram"a göre Hicazkâr Kürdî 7nci, Karcıgar 8 inci numrudur.

42 Karcıgar Fash'nun arkakapağı içindeki "İfade-yi Meram"a göre Karcıgar 8 incidir. Şedaraban 9 uncu defter olacaktır. Oysa araya Nihavend girmiştir.

43 Mahur Fash'nun arkakapağı içindeki "İfade-yi Meram"a göre de yayımlanmış defterler sayılırken 5.-9. defterler yanlışlarla "segâh sultanî, yegâh, karcıgar, nihavend, kürdîli" olarak sayılmış, sonra doğru olarak şedaraban ve mahur ile bitirilmiştir. Hüzzam Fash arkakapağının içinde de durum böyledir.

- [122] 10 *Şetaraban Fash*^{42,44}
 [123] 11 *Mahur Fash* (1926), 32 yüzde 27 parça^{43,44,45}
 [124] 12 *Acemkürdî Fash*^{46,47}
 [125] 13 *Saba Fash*^{46,47}
 [126] 14 *Şehnaz Fash*, ? 32 yüz^{46,47}
 [127] 15 *Ferahnak Fash*^{46,47}
 [128] 16 *Ferahfeza Fash*⁴⁷
 [129] 17 *Muhayyer Fash*, 32 yüzde 27 parça^{47,43,49}
 [130] m17 *Hüzzam Fash* (1926), 48 yüzde 29 parça^{47,48,49}
 [131] 18 *Hicazkâr Fash* (1927), 32 yüzde 25 parça^{47,48,50,51}
 [132] 19 *Suzidil Fash*, 32 yüzde 25 parça^{47,50}
 [133] m20 *Tahirbuselik Fash* (1927), 32 yüzde 25 parça^{47,48}
 [134] 20 *Bestenigâr Fash*^{47,51}

44 Mahur Fash arka kapağının içine yanlışlıkla bir önceki defterin "İfade-yi Meram"ı konmuştur. Buna göre "onuncu numroyu şetaraban, onbirinci numroyu mahur fash teşkil" etmektedir.

45 Strasıyısı önkapak üstünde "numro 11" biçiminde yazılıdır.

46 Muhayyer Fash arkakapağı içindeki "İfade-yi Meram" a göre mahur'dan sonra acemkürdî, şehnaz ve ferahnak fasılları çıkmıştır. Oysa Hüzzam Fash'ın arkakapağı içindeki fiyat listesinde karışık sırayla gösterilmiş onüç fasıl defteri içinde ilk onbirinden başka acemkürdî ve saba fasılları anılmaktadır.

47 Hicazkâr ile Tahirbuselik Fash arkakapakları içindeki fiyat listesinde mahuru izliyen defterler 12: acemkürdî, 13: saba, 14: şehnaz, 15: ferahnak, 16: ferahfeza, 17: hüzzam, 18: hicazkâr, 19: suzidil, 20: bestenigâr, 21: tahirbuselik olarak gösterilmiş, böylece muhayyer fash atlanmış, üzerinde "numro 20" yazılı olan Tahirbuselik Fash ise 21. defter olarak gösterilmiştir.

48 Muhayyer Fash'ın önkapağı üstünde "fasıl numrosu 17", Hüzzam Fash'ın önkapağı üstünde "numro 17", Hicazkâr Fash'ın önkapağı üstünde "numro 18", Tahirbuselik Fash'ın önkapağı üstünde "numro 20" yazılı olduğuna, ayrıca muhayyer dışındaki üç defter basımevi, kapakdüzeni ve kapak kâğıdı bakımından aynı olduğuna ve muhayyerden ayrıldığına göre muhayyerin önce yayınlandığı, aradan bir süre geçip diziyeye yeni sayılar eklendiğinde ona verilen sırasıyısı unutulurak yeniden 17 ile başladığı anlaşılmaktadır.

49 Muhayyer Fash'ın arkakapağı içindeki "İfade-yi Meram" a göre "onyedinci numroyu muhayyer, onsekizinci numroyu hüzzam fash" teşkil eder. Oysa herikisi de önkapaklarında 17 sırasıyısı ile yayınlanmıştır.

50 Hicazkâr Fash'ın arkakapağı içindeki "İfade-yi Meram" a göre "18 inci numroyu hicazkâr, ondokuzuncu numroyu suzidil fash" teşkil eder.

51 Tahirbuselik ve Suzidil Fash'ın arkakapağı içindeki "İfade-yi Meram" a göre "18 inci numroyu hicazkâr, yigirminci numroyu bestenigâr fash" teşkil eder.

XIII. Terakki-yi Musiki Dershanesi Fasıl Yayını

Eyyubî Ali Rıza Şengel (1880-1953) "Maarif Müdüriyeti'nin 18 şubat 340 tarihli ruhsat-ı resmîyesi üzerine kurup açtığı Terakkî-yi Musikî Dershanesi'nde takip edilecek fasılları pey-der-pey neşr ü tamim etmek" düşüncesiyle fasıl defterleri yayınlamayı tasarlamış, fakat yalnız bir defter çıkarabilmiştir:

- [135] *Çanfeza Fash. Müellifi Terakkî-yi Musikî Dershanesi müdür ve müessisi Eyyubî Ali Rıza Beğ. Cüzü evvel. Fiyatı 25 guruşdur. Matbaa-yı Ahmed İhsan ve Şürekâsı; yeşil kâğıt kapak içinde 16 yüz*

XIV. Darü't-Talim-i Musikî Fasıl Defterleri

Udî Fahrî Beğ (Kopuz; 1882-1968) 1328 (1912) yılında kurduğu Darü't-Talim-i Musikî seslendirme takımının⁵² yanısıra Vezneciler'de bir de mağaza ve derslik açıp yaprak nota yayımına başlamıştı⁵³. 1925 yöresi ayrıca fasıl defterleri de yayınlamaya başladı. Bunlardan görebildiklerimiz üçü arap harflî, ikisi latin harflî olup hiçbiri sırasayısı yada tarih taşımaz:

- [136] *Darü't-Talim-i Musikî Külliyyatı'ndan Rast Fash, Birinci Takım, Fi 20 guruş, 32 yüz*
- [137] *Darü't-Talim-i Musikî Külliyyatı'ndan Hüseyinî Fash. Gül'izâr parçaları da muhtevîdir. Birinci takım. 20 guruş, 32 yüz*
- [138] *Darü't-Talim-i Musikî Külliyyatı'ndan Nihavend Fash. Birinci takım, Fi 20 guruş, 32 yüz*
- [139] *Daruttalimi Musiki Neşriyatı Hicazkâr Fash, Birinci takım. 25 guruş. İstanbul: Evka⁴ Matbaası, 22 yüz*
- [140] *Daruttalimi Musiki Neşriyatı Acem Aşiran Fash. 25 kuruş, 16 yüz*

XV. İsmail Fennî Ertuğrul Fasıl Defterleri

Felsefe, tasavvuf, toplumbilim, edebiyat ve tarih üzerine 13 kitabı

⁵² İstanbul'da olağanüstü başarı kazandıktan başka 1926 ve 1927'de ikişer kez Almanya ve Mısır'a uzanarak plâklar doldurmuş olan bu takım için bk. G.Oransay: Cumhuriyetin İlk Elli Yılında Geleneksel Sanat Musikimiz; Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları No: 117 "50. Yıl", (Ankara 1973), 244-245. yüzler.

⁵³ Bu yaprak notalar ilk başta Şamlı Selim'in orta boy notaları görünüşünde, sırasaysız ve tarihsizdir. Yalnız Tanburi Cemil Külliyyatı'nda 1.4.1335 (1919) tarihi görülür.

basılmış bulunan İsmail Fennî Ertuğrul ezgilediği parçalardan 113 tanesini on defter biçiminde kendi olanaklarıyla bastırıp yayınlamıştır. Bu defterlerden 7 tanesi fasıl defteri niteliğindedir⁵⁴

- [141] *Fenni Beyin âsârı No. 2, Yeni Irak Fashı, Hilâl Matbaası* 1932, 14 yüz
- [142] *Fenni Beyin âsârı No. 3, Yeni Beste İsfahan Fashı, Hilâl Matbaası* 1932, 16 yüz
- [143] *Fenni Beyin âsârı No. 4, Yeni Kürdilihicazkâr Fashı, Hilâl Matbaası*, 16 yüz
- [144] *Fenni Beyin âsârı No. 5, Yeni Müstear Fashı, Hilâl Matbaası* 1932, 16 yüz
- [145] *Fenni Beyin âsârı, No. 6, Yeni Hicazkâr Fashı, Hilâl Matbaası* 1932, 16 yüz
- [146] *Fenni Beyin âsârı No. 7, Yeni Saba Fashı, Hilâl Matbaası* 1932, 15 yüz
- [147] *Fenni Beyin âsârı No. 8, Yeni Dilkeşhâverân Fashı, Hilâl Matbaası* 1932, 15 yüz

XVI. İstanbul Belediye Konservatuvarı Fasıl Ciltleri

İstanbul Belediye Konservatuvarı (1926'yadek Darü'l-Elhan) önce 180 tane yaprak nota ve 15 de türkü defteri yayınlamış, 1930'larda cami ve tekke musikisi örneklerini de defter biçiminde çıkarmaya başladıktan sonra yaprak nota yayınlarını bırakmıştı. 1940'larda Zekâî Dede'nin Külliyyat'ını üç cilt olarak yayınlamış, üçüncü cildin sonunda kalan yere 5 fasıl koymuş, 1943'te dördüncü bir cilt daha yayınlayıp 7 fasıl eklemiştir:

- [148a] *İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı Türk Musikisi Klasiklerinden cilt 3*, 1943, (hicazbuselik, sababuselik, acembuselik, sultanîrak, evcibuselik fasılları 242.-303. yüzlerde 298-321. parçalar olarak verilmiştir)
- [148b] *İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı Türk Musikisi Klâsiklerinden 4. cilt Eviçpuselik, Mahurpuselik, Muhayyerpuselik*,

⁵⁴ Geriye kalanlardan 1. defter "Millî Marşlar ve Şarkılar", 9. su "Yeni Rast ve Suzinâk Şarkılar", 10. su "Yeni Hicâz ve Uşşâk Şarkılar" başlığını taşır.

Nevapuselik, Şehnazpuselik, Puselik ve Hisarpuselik Fasılları, İstanbul: Lâîf Dinçbaş Matbaası 1943, 98 yüzde 42 parça

XVII. Marmara Matbaası Fasil Yayınları

Muharrem Taşçı'nın İstanbul-Cağaloğlu'ndaki Marmara Matbaası önce Türk Musikisi Dergisi'ni basmış (kasım 1947-temmuz 1949), Burhaneddin Ökte ile Fikret Kutluğ'un ortaklığı bozup dergiyi 22. sayıdan başlayarak "Türk Musikisi Yayınevi" adına çıkarmaları üzerine kendisi önce "Marmara Matbaası Neşriyatından Türk Musikisi Eserleri", sonra da "Marmara Matbaası Türk Musikisi Neşriyatı" olarak adlandırdığı bir kitap ve nota dizisi yayınlamaya koyulmuştur. İçlerinde dört tane de fasıl defteri vardır:

- [149] *Hüzzam Fashı, derleyen: Bestekâr Şerif İçli, Naşiri: Muharrem Taşçı, İstanbul: Marmara Basımevi, ağustos 1951, 116 yüz, yüz, 350 kuruş*
- [150] *Türk Musikisi Eserleri Neşriyatından: Hicaz Fashı. Hazırlayan: Cüneyd Orhon, neşreden: Muharrem Taşçı, İstanbul: Marmara Matbaası, 1962, 84 yüz, 750 kuruş (önce 1956, 1956 ve 1962'de 32+32+20 yüzlük üç fasikül biçiminde yayımlanmıştır; her fasikülü 250 kuruştur)*
- [151] *Hüzzam Fashı, derleyen: Bestekâr Şerif İçli, Naşiri: Muharrem Taşçı, ikinci baskı, İstanbul: Marmara Matbaası, ağustos 1958, 116 yüz, 5,-TL*
- [152] *Türk Musikisi Neşriyatından: 7, Rast Fashı. Derleyen ve neşreden: Muharrem Taşçı, Birinci Cilt, İstanbul: Marmara Matbaası 1962, 64 yüz, 10,-TL*
- [153] *Türk Musikisi Neşriyatından: 10, Uşşak Fashı. Derleyen ve Neşreden: Muharrem Taşçı, İstanbul: Marmara Matbaası 1962, 64 yüz, 10,- TL⁵⁵*

55 Her yüzünün dibinde "Marmara Matbaası Türk Musikisi Neşriyatından Uşşak Fashı - No. 9" yazılıysa da iç ve dış kapaklarıyla 64. yüzdeki çizelgede Uşşak Fashı 10. yayım olarak gösterilmiştir. Hazırlanan eser olarak yalnız Nihavent Fashı duyurulmuş, fakat bildiğimiz kadarıyla bu defter yayımlanmamıştır.

XVIII. İstanbul Belediye Konservatuvarı Fasil Defterleri

Bilim Kurulu'nun verimli çalışmaması ve yayın için bütçede ödenek bulunmaması gibi nedenlerle nota yayımına on yıl ara veren İstanbul Belediye Konservatuvarı 1954'te birer formalk fasıl defterleri yayınlamaya başladı, o yıl 9, 1956'da 10, 1958'de biri 24, öteki 103 yüzlü 2 defter çıkardıktan sonra gene arkasını getiremedi. Bu 21 defterden 20. si Bolahenk Nuri Bey'in Karcıgar Ayin-i Şerif'ine ayrılmıştır. Geriye kalan 20 defter fasıl defterleridir:

- [154] *Türk Musikisi Klasiklerinden Rehavî Fashı, No. 1* (1954) 16 yüz, 1. - TL
- [155] *Türk Musikisi Klasiklerinden Rast Fashı (Birinci takım), No.2* (1954) 16 yüz (17-32), 1.-TL
- [156] *Türk Musikisi Klasiklerinden Rast Fashı (İkinci takım), No. 3* (1954) 16 yüz (33-48), 1. - TL.
- [157] *Türk Musikisi Klasiklerinden Nihavend Fashı, No. 4* (1954), 16 yüz (49-64), 1.- TL
- [158] *Türk Musikisi Klasiklerinden Sazkâr Fashı, No. 5* (1954), 16 yüz (65-80; son iki yüz boştur), 1.- TL
- [159] *Türk Musikisi Klasiklerinden Mahur Fashı, No. 6* (1954), 16 yüz (81-96), 1.- TL
- [160] *Türk Musikisi Klasiklerinden Yegâh Fashı, No. 7* (1954), 16 yüz (97-112; kapak arkasıyla son iki yüzü boştur), 1.- TL
- [161] *Türk Musikisi Klasiklerinden Muhayyer Sünbüle Fashı, No. 8* (1954), 16 yüz (113-128); son iki yüzü boştur), 1.-TL
- [162] *Türk Musikisi Klasiklerinden Neva Buselik Fashı, No. 9* (1954), 16 yüz (129-144; son yüzü boştur), 1.- TL
- [163] *Türk Musikisi Klasiklerinden Beste isfehan Fashı, No. 10* (1956), 16 yüz 1.50 TL
- [164] *Türk Musikisi Klasiklerinden Gerdaniye Fashı, No. 11* (1956), 16 yüz, fiyatı yazılmamış
- [165] *Türk Musikisi Klasiklerinden Tahir Fashı, No. 12* (1956), 16 yüz, fiyatı yazılmamış
- [166] *Türk Musikisi Klasiklerinden Kürdi Fashı, No. 13* (1956), 16 yüz, fiyatı yazılmamış

- [167] *Türk Musikisi Klasiklerinden Eviç Fash*, 1 inci Takım, No. 14 (1956) 16 yüz, fiyatı yazılmamış
- [168] *Türk Musikisi Klasiklerinden Eviç Fash*, 2 inci Takım, No. 15 (1956), 16 yüz, fiyatı yazılmamış
- [169] *Türk Musikisi Klasiklerinden Nikriz Fash*, No. 16 (1956), 16 yüz, fiyatı yazılmamış
- [170] *Türk Musikisi Klasiklerinden Dilkeşide-Rahatülervah Fasulları*, No. 17 (1956) 16 yüz, fiyatı yazılmamış
- [171] *Türk Musikisi Klasiklerinden Uşşak Fash*, No. 18 (1956), 16 yüz, fiyatı yazılmamış
- [172] *Türk Musikisi Klasiklerinden Hisar Fash ve Eviç'in devamı*, No. 19 (1956), 16 yüz (kapak arkasıyla son yüz boştur), Fiyatı yazılmamış
- [173] *Türk Musikisi Klâsiklerinden Hicaz Fash*, No. 21 (1958) 103 yüz, fiyatı yazılmamış

XIX. Cümbüş Yayını Fasil Defterleri

Cümbüş adı verilen alüminyum gövdeli telli çalgıları (ud, tambur, banjo, vb) yapmakla tanınmış olan Zeynelabidin Cümbüş ancak tek-tük yaprak notalar yayınladığı halde mağazayı bugün yürüten oğulları Avni Anıl'ın 300'ü aşkın sayısı olan yapraknota dizisini devraldıkları gibi biri çalgısal parçaları, öteki fasılları içeren iki yeni dizi de başlatmışlardır. Fasil defterlerinden bugüne değin çıkanlar on tanedir⁵⁶

- [174] *Kürdilihicazkâr Fash* (1975), 14 yüz
- [175] *Uşşak Fash*
- [176] *Hüzzam Fash*, 15 yüz
- [177] *Hicaz Fash*, 15 yüz
- [178] *Suzinak Fash*, 15 yüz
- [179] *Nihavend Fash*, 14 yüz
- [180] *Suzidil Fash*, 16 yüz
- [181] *Şehnaz Fash*, 15 yüz
- [182] *Rast Fash*, 15 yüz
- [183] *Mahur Fash*, 12 yüz

⁵⁶ Hepsini Sadun Aksüt hazırlamış, Ziya Akyiğit yazmış, Yeni Turan Matbaası basmıştır. Arka kapaklarındaki duyurulara göre önce ilk dördü, sonra suzinak ve nihavend, ardından suzidil, şehnaz ve rast, en son da mahur makamlarındakiler gerçekleştirilmiştir. Dizinin genel başlığı "Türk Musikisi Klâsikleri"dir.